Cinquième Année ԶԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԳԱՀԻՐԷ ՕԳՈՍՏՈՍ 27/9 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1903

Խմբագրութեան վերաբերեալ եւ աշխատակցելի գրութիւնները ուղղել հետեւեալ հասցէին

Rédaction du Journal
« ARCHALOUYCE »
Le Caire (Egypte)

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւնք ետ չեն տրուիր.

ԱՐՇԱԼՈՅՍ

ԿԻՍԱՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Ե. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Դրամ պարունակող նամակները պէտք է ուղղել հետեւեալ հասցէին

E. TOROSSIAN
Direct.-propr. du journal Arménien
ARCHALOUYCE
LE CAIRE (EGYPTE)

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ
կանխիկ վճարելի են.

ԹԻՒ 403 | ՔՍԱՆ ՓԱՐԱՅ ՈՂՋ | ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

Ի՞ՆՉ Է ՄԱՐԴԸ

Այս հարցման՝ անդամադնինը պիտի պատասխանէր՝ մտնելով ուսեալ, ներհուն, կանոնաւոր և մանրակրկիտ հետազօտութեան մը՝ մարդկային կազմութեան վրայ՝ տալով յատուկ և սեփական անուն մը անոր իւրաքանչիւր մասերուն համար. բնախօսը պիտի չափէր և պիտի շուարեցնէր սովորական միտքերը՝ նկարագրելով մարդկային մարմնոյն տարբեր հիւսուածոց առանձին գործառնութիւնները՝ գիտնական և խրթին բառերով, և բացատրելով կարգ մը քիմիական և ֆիզիքական փոփոխութիւնները՝ որոնք անընդհատ տեղի կունենան անոնց մէջ, և անոնց միջոցաւ. հիւսուածաբանը՝ մանրադէտ ի ձեռին՝ պիտի մտնէր այնպիսի մանրամասնութեանց՝ որոնք պիտի խառնշտկէին ուղեղը, և պիտի պատճառէին գլխու պտոյտ և զառանցանք. և բնալոյծը՝ գործը աւելի յառաջ տանելով՝ պիտի վերլուծէր մարդկային կազմութեան տեսանելի և զննելի մասերը վաթսուն և հինգ սկզբնատարրերու՝ այնպէս որ՝ ինչ որ կը մնայ մարդուս ֆիզիքական մասէն՝ է ոչինչ կամ գրեթէ ոչինչ.

Թէ մարդս ունի նիւթական կազմութիւն մը որ կը նմանի շատ մը բաներու մէջ կենդանական արարչագործութեան՝ կարելի չէ ուրանալ, և թէ՝ կենդանիներու պէս՝ նա ևս ունի բնազդումներ՝ պէտք է ընդունիլ. բայց թէ մարդս ունի՞ ուրիշ առաւելութիւն մը կենդանեաց վրայ թէ ոչ՝ ի բաց առեալ իր ֆիզիքական զարգացման առաւելութիւնը՝ է խնդիր մը որ ունի կենսական կարեւորութիւն.

Հըքսլի կ'ըսէ. «Երկայն ժամանակ բռպասել հարկ է զանազանել կարենալէ առաջ՝ մարդկային սաղմը շան կորիւնէ մը». Ուրիշ հաւասարապէս կարող և հեղինակաւոր անձինք կը հաստատեն թէ մարդկային սաղմին նմանութիւնը՝ իր կանխագոյն ժամանակամիջոցին մէջ՝ ձկան, ձիու, շան կամ խոզի սաղմերուն մեծապէս երեւակայական են, և մտացածին, և թէ լայն անջրպետ մը կը գտնուի ամենաստորին մարդու մը և ամենազարգացեալ կապիկի մը ուղեղին մէջ տեղ.

Բարեշրջման վարդապետութեան ջատագովներէն ոմանք կը կարծեն թէ մարդս զարգացած է ստորին կենդանիէ մը բնատրողական բարեփոխութեան կամ բնական ընտրութեան (Natural Selection) միջոցաւ. Ըստ իրենց ենթադրութեան՝ քաղաքակիրթ մարդը կը զարգանայ վայրենիէն, վայրենին՝ անասունէն, անասունը՝ աւելի ստորին դասակարգէ մը. այսպէս՝ բարեշրջումը քայլ առ քայլ ետ դառնալով կը հասնի այդ նախնական, կպչուն կենդանական նիւթին (protoblasm)՝ որ բուսական և կենդանական բջիջներէ կը բաղկանայ, և որուն մէջ անընդհատ տեղի կ'ունենան սնունդի, հիւթանջատութեան և աճման գործառնութիւնները. Ուրիշ խուզարկու գիտնականները՝ ընդհակառակն՝ կը կարծեն թէ՝ մարդս չունի ո և է էական կապակցութիւն մը ստորին կենդանեաց հետ, և թէ՝ նա է որոշ և առանձին տեսակ մը (sui generis), և ունեցած է յատուկ սկզբնաւորութիւն մը.

Բարեշրջման վարդապետութեան ամենամեծ ախոյեաններէն մին սապէս կը սահմանէ բարեշրջումը. «Փոփոխութիւն մը անորոշ և լոյծ համասեռութենէ մը՝ որոշ և յարակից տարասեռութեան մը՝ շարունակական այլակերպութիւններով և կատարելագործութիւններով». Տարակոյս չկայ որ բարեշրջման վարդապետութիւնը կը բացատրէ և կը լուսաբանէ բնութեան այն օրէնքները որոնց ընթացքին մէջ բան մը յառաջ կուգայ ուրիշ բանէ մը, և ուրիշ մը կը յաջորդէ անոր՝ ինչպէս արդիւնք մը կը յաջորդէ պատճառի մը. Մեր ամենահեշտալի պտուղները ունեցած են սկզբնաւորութիւններ որոնք խոստմնալից ըլլալէ շատ հեռի էին. այսպէս՝ խնձորը զարգացած է վայրի խնձորենիէ մը, դեղձը՝ թունաւոր թփիկէ մը՝ որ կը գտնուի Պարսկաստանի մէջ, և մեր խիստ սննդարար բուսականներէն ոմանք զարգացած են անարգ և անպիտան ծովու մամուռէն. Սակայն՝ այս և ասոր նման խորհութիւնները չեն բացատրեր գործարանական երեւոյթներու ամենանախնական պատճառները.

Գործարանաւոր մարմիններու երեւոյթներուն պատճառները կը վերածուին երկու խնդիրներու — առաջինը ըլլալով անոնց ծագման խնդիրը, իսկ երկրորդը՝ անոնց բարեշրջման և մշտնջենաւորութեան խնդիրը՝ անոնց ծագում առնելէն ետքը.

Առաջին խնդրոյն Տարուին բնաւ չդըպչիր. Նա երբեք չզբաղիր այդ խնդրով. Նա՝ ենթադրելով թէ անոնց առեղծումը արդէն տեղի ունեցած էր՝ կ'աշխատի ցոյց տալու թէ ի՞ր օրէնքներու ներգործութեամբ, և գործարանաւոր մարմիններու ի՞ր. ապացուցանելի յատկութիւններուն և պարագաներուն բերմամբ ձեռք բերուած էր անոնց ներկայ վիճակը. Ուրիշ խօսքով՝ Տարուին կը կարծէ թէ այն երեւոյթները որոնք գործարանական բնոյթը ունին, անցելոյն՝ ինչպէս նաեւ ներկային մէջ՝ յառաջ կուգան երբեք արդիւնք կամ հետեւութիւն այն փոխադարձ ներգործութիւններուն՝ որոնք տեղի կունենան այդ մարմիններու և անոնց պարագաներուն կամ կեանքի պայմաններուն իրարու վրայ ազդելէն. Այսպէս՝ բարեշրջման վարդապետութիւնը ջանք մըն է միայն տալու այդ երեւոյթներուն հաւանական պատմութիւնը՝ հետախուզելով անոնց յաջորդական քայլերը դէպքերու ընթացքին մէջ.

ՏՈՔԹ. Ս. Վ. ԵԶՆԿԻԵԼԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդ թուով)

ՄԵԾ ՊՈՐԻԼԼԻ ԳԻՍԱՒՈՐԸ

Մեծ Պորիլլի գիսաւորը (պոչով աստղ) որ պարզ գիշերները կրնայ տեսնուիլ, երկրին տարբեր մասերու հասարակութեան, ինչպէս նաև աստեղագէտներու կողմէն այսօր խիստ մեծ ուշադրութիւն կը գրաւէ.

Կ'ըսուի թէ՝ այդ գիսաւորը, երկինքի հիւսիսային կողմերը մէկ երկվայրկենի մէջ հարիւր մղոն կը ճամբորդէ, որով մէկ օրուան մէջ 8,640,000 մղոն ճամբորդած կ'ըլլայ.

Ան երբ առաջին անգամ տեսնուեցաւ, միգամածային աստղ մ'էր Շեւէի համաստեղութեան մէջ. Իր երկար պոչը աստղերէն անդին միլիոնաւոր մղոն երկարութիւն ունէր, յետոյ երկրորդ պոչ մ'ալ ունեցաւ.

Այս գիսաւորն ինչ համեմատութեամբ որ արեգակին մօտենայ, նոյն համեմատութեամբ այս պոչերը պիտի աճին ու տարածին, երկինքի հաստատութեան՝ շատ մը տարիճաններու մէջ հրեղէն դունդէն լուսափիւռ տարածուելով մինչև արեւուն մերձակէտը, երբ քերելով պիտի անցնին երկու վիթխարի սուրերու նման գրեթէ անհաշուելի արագութեամբ մը.

Այս մերձեցող գիսաւորը մինչև Օգոստ. 27 անջրպետին անդունդներու մէջէն պիտի շարունակէ յառաջանալ դէպի մեզ, երբ առանց դիտակի պարզ աչքին տեսանելի պիտի ըլլայ.

Նոյն ատեն գիտնականներն ու աստեղագէտները կը ջանան ստուգել թէ՝ ի՛նչ պիտի պատահի, եթէ այս յառաջ արշաւող գիսաւորը երկրիս հարուած մը տայ.

Գիսաւորին գլխէն մինչև պոչին ծայրը 200,000,000 մղոն երկայն է. քանի որ երկրիս շրջապատը 24,000 մղոն է. Թէ ի՛նչ պիտի պատահի այս երկրին, որուն տրամագիծը միայն 8,000 մղոն է, եթէ ընդհարի այս վիթխարի հրէշին որ հարիւր միլիոն մղոններ երկարութիւն ունի. մարդուս սահմանափակ միտքը չ'կրնար երեւակայել.

Աստեղագէտներէն ոմանք կ'ըսեն թէ՝ գիսաւոր մը 1,500,000,000 տարին անգամ մը միայն երկրիս կ'ընդհարի. Եթէ այս այսպէս է, տակաւին մեր երկիրը մինչև 1,500,001,903 րդ. տարին կրնայ ղերծ մնալ. Ոչ ոք կրնայ դուշակել թէ այդպիսի պարագայի մը տակ գիսաւորը մեր երկրին որ կէտէն պիտի զարնէր.

Ուրիշ աստեղագէտներ՝ որոնք յայտնապէս կուզեն հասարակութեան միտքը խաղաղ պահել, կը պնդեն թէ՝ 1861 ին գիսաւոր մը, որ դէպի մեզ արշաւող այս գիսաւորէն քանի մը անգամ աւելի խոշոր էր, զարկաւ երկրիս օրը 10,000,000 մղոնի արագութեամբ, մինչ կը ճամբորդէր, և ոչ ոք գիտցաւ.

Գիսաւորի մը մեր երկրին բաղխելու խնդրոյն գալով՝ այսչափ կրնանք ըսել թէ այդ անխուսափելի է — եթէ երկիրը երկար տեւէ. միլիոնաւոր տարիներու ընթացքին մէջ գիսաւոր մը անտարակոյս դէպի մեզ պիտի արշաւէ. Սակայն և այնպէս այսպիսի ընդհարումի մը հնարաւորութիւնն ո և է որոշ ժամանակի մէջ անհունապէս քիչ է.

Եթէ գիսաւոր մը իր գլխով երկրիս զարնէ, ոչ ոք կրնայ ըսել թէ՝ ճիշտ ի՛նչ հետեւանք յառաջ պիտի գայ. Ընդհանուր կերպով ընդունուած վարկածը սա է թէ՝ գիսաւորի կորիզը փոքրիկ մասնիկներէ կը բաղկանայ, որոնք երկիրը շրջապատող յիսուն մղոն թանձրութիւն ունեցող մթնոլորտին հետ շփուելով՝ պիտի ցրուին ու շոգիանան. Սակայն եթէ կորիզը ծանր զանգուածներէ կը բաղկանայ, որոնք «բօլօ» ներ կը կչռեն, բայց երարմէ անջատ են, աղետալի պիտի ըլլայ երկրին պատահելիք ռմբակոծութիւնը.

Գիսաւորները միշտ անձկութեան, եւ մտահոգութեան պատճառ եղած են, բայց անոնց աղէկ ինչպէս նաև գէշ հետեւանքներ ալ կը վերագրուին.

1811 ին մեծ գիսաւորը կ'ենթադրուէր թէ այգեկութին մեծապէս նպաստած էր, և մեծ ժանտախտն այդ տարւոյն երեւցած գիսաւորի մը կը վերագրուէր.

1843 ին գիսաւորը զարուն էն զարմանալին կը նկատուէր. Զարմանալի կերպով խոշոր և փայլուն էր, այնպէս որ ընտրապաշտներու մտքերը սարսափով կը լեցնէր.

(Կոչնակ)

ԴԵՌ ԿԸ ՅԻՇԵՄ

Ո՛հ այն ատեն՝ ես պատմեցի իմ սէրս,
Վարդին՝ Թոյրին՝ շուշաններուն, մեղմաձայն,
Կապոյտներուն նաև, բացի իմ սիրոս,
Եւ վարդ, շուշան, կապոյտ ինչպէս ղեղնեցան,

Անոնց ըսի, թէ՝ ինչպէ՛ս, ո՛հ օր մը դուն,
Ինձ խօսեցար նայուածքներով քաղցրալիր,
Թէ ինչպէս դու ինձ խոստացար թոթովուն,
Սէր մը յուզիչ, սէր մը վըսե՛մ ու յաւէտ,

Ու երգեցի զեփիւռներուն՝ կապոյտին՝
Ցոլքին երգը, անուշ վըսեմ անսահման,
Երգը սէրին, բոյրին. Թոյրին. ժըպիտին,
Որ ոչ մէկ սիրտ, գիտցաւ երգե՛լ ինձ նման.

Եւ մի՛նչ հիմայ, երբ կ'արթննամ դառնաբոյր,
Երազներէս, տանջանքներէս անհամար.
Ես կը յիշեմ դեռ այն երգը հեշտալուր,
Որ իմ սիրտս յօրինած էր քեզ համար

ԱՐՏԱՇԷՍ ՄՍՐԼԵԱՆ

8 Օգոստ. 903

ՆԱՄԱԿ ԺԻՊՈՒԹԻԷՆ

... Խմբագրութիւն «Արշալոյս»ի
ի Գահիրէ

Խնդրեմ հետեւեալը բարեհաճեցէք հրատարակել, Ձեր պատուական թերթին մէջ, առ ի գիտութիւն հայ հասարակութեան.

—

«Հայրենիք»ի 265 եւ 266 թիւերու մէջ «Կեանքը Եթովպիոյ մէջ» վերնագրով յօդուած մը կար, որուն համար Խմբագրութիւնը բացատրած էր մի քանի տողերով թէ (Գահիրէարնակ մեր ազնիւ բարեկամներէն մին խրկած է հետեւեալը՝ զոր այժմ Եթովպիա բնակող իր մէկ բարեկամէն ստացեր է եւայլն) զարմանքս մեծ եղաւ

երբ յօդուածին տակ գտայ Լ. Պօղոսեան ստորագրութիւնը։

Արդ որովհետեւ Հապէշիստանի հայերուն մէջ բացի ինձմէ, այդ անունը կրող ոչ ոք կայ, հետեւաբար իրաւունք կը համարիմ ինձ՝ բողոքել «Հայկլի»ի խմբագրութեան այդ ստորագրութեան տակ յիշեալ յօդուածը իր թերթին մէջ հրատարակելուն համար. ես ոչ նամակ եւ ոչ յօդուած գրած եմ գահիրէաբնակ ոեւէ բարեկամի մը Հապէշիստանի մասին։

Եթէ «Հայկլի»ի խմբագրութիւնը զոհ գացած է, իր այդ գահիրէաբնակ բարեկամին խաբէութեան՝ իմ ստորագրութիւնս կեղծած ըլլալը չգիտնալով, խնդրեմ թող բարեհաճի յայտնել իր թերթին մէջ այդ կեղծարարի ով ըլլալը, որպէսզի ինքը կարողանայ արդարանալ. ապա թէ ոչ այն համոզումը պիտի ունենամ թէ, «Հայկլի»ի խմբագիրը ինքը ստեղծած, կամ ուրիշ թերթերէ քաղած, եւ կամ ուրիշ նամակներէ հաւաքած եւ հրատարակած է, այդ չեղու գահիրէաբնակ բարեկամին իրեն տուած յօդուածը, առանց իմ գիտութեանս։

ԼԵՒՈՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

27 Օգոստ. Ճիպութի 1903

ԳԵՂԵՑԻԿ ՄԱՆԿԱՄԱՐԴՈՒՀԻՆ

(Նորավէպ)

ՄՕՐԻՍ ԼԸՊԼԱՆ

« Մանկամարդ սիրուն կին մը՝ կը փափաքի ուղեկից մը ունենալ, Նորմանտական ափին երկայնքը Պիսիքլէթով շրջագայելու համար։ Երեքշաբթի 16... ժամը 4 ին սպասեցէք Քանթըլէօի ծովափին մօտերը Ռուան ցանուցին։ »

Չեմ գիտեր ի՛նչ քմայք ունեցայ, լրագրին այդ տողերը կարդալով։ Մանկամարդ ու սիրուն կի՛ն մը, շատ հրապուրիչ էր այդ։ Սակէ զատ, քանի մը շաբաթէ ի վեր բացօդեայ շարժումի մը անհրաժեշտ պէտքը կ'զգայի։ « Իրաւ որ, ըսի ինքնիրենս, եթէ օդերը նպաստեն, Երեքշաբթի օրը կը մեկնիմ։ »

Նոյն օրը՝ արդարեւ օդը շատ գեղեցիկ էր. Յունիսի գեղազուարճ առաւօտեան մը պէս, յարուցիչ բնութեան բովանդակ զուարթութիւնը եւ կեանքի բոլոր հրապոյրները սիրտերը կը թընդացնէին. Մեկնեցա՛յ։

Կա՛ռք մը. — կուզէի լաւ պայմաններու մէջ երթալ — կառք մը՝ զիս Քանթըլէօի ծովափը տարաւ։ Ժամը 4 ին ժամադրավայրը կը հասնէի, բաւական յուզուած. հետաքրքիր եւ քիչ մ'ալ մտատանջ. մանկամա՛րդ եւ գեղեցիկ. կարելի՞ բան էր այս։ Սիրուն ու գեղեցիկ կին մը պէտք ունէ՞ր ազդարարութեան միջոցաւ ուղեկից մը փնտռել։

Պարապ մտատանջութիւններ սակայն. երբոր ազդարարուհին երեւցաւ, ճամբու մը դարձուածէն, պարզ ակնարկ մը բաւական եղաւ իմ տարակոյսներս փարատելու թէ՝ արդարեւ պաշտելիօրէն գեղեցիկ եւ թարմ էր այն. Բայց ինչո՞ւ համար...։

Ժպտելով դէպի ինծի յառաջացաւ եւ ձեռքերը երկնցնելով ըսաւ.

— Միայն դո՞ւք եկաք։

— Միայն ես, Տիկի՛ն, ըսի անունս տալով։

— Լաւ ուրեմն. ես կը կարծէի թէ՝ այսքան յանկուցիչ ազդ մը, Քավալիէններու երամ մը պիտի թափել տար հոս. բայց ինչ որ է, աւելի լաւ. այն ատեն պէտք պիտի ըլլար ընտրութիւն մը ընել։

Ստուգիւ զգլխիչ եւ բարեձեւ էր այդ կինը. ճերմակ ներքնակին (chemisette) վրայէն հագած բաց կապուտակ Պօլէրօն եւ կարճ շրջազգեստով, որը հիանալիօրէն կը գծագրէր ազդրերուն ձեւը՝ եւ կօճին վրայ կը լայննար նուրբ ու ծփալից ծալքերով։

— Երթանք ըսաւ ինծի։

Անմիջապէս — խօսքը մէջերնիս — մեր խօսակցութիւնը համարձակ եւ բնական, անփոյթ եւ անսեթեւեթ դարձաւ. երբեք հանդիպած չէի մէկուն, որ այդքան յանկարծական մտերմութիւն մը ձգէր վրաս։ Պարզ, զուարթ, անկեղծ եւ քիչ մ'ալ տղայամիտ կերեւէր նէ։ Իր ժպիտը անհնոյթ հրապոյր մը եւ թարմ ու երջանիկ հոգիի մը ակներեւ տիպարը ունէր. իսկ շարժ ու ձեւերը չափէն աւելի շնորհալից էին։

Իրարու հետ այնքան մտերմացանք որ՝ իր մասին բոլոր մտքէս անցածները կատակաբանելով ըսի իրեն, երբ Ռումարի անտառէն կը անցնէինք։

— Ձեր սրունքներուն շարժումը չափաւոր է. անոր համար անտեսանելի եւ թեթեւ է։ Այնչափ ուժ կուտաք, որչափ որ պէտք է. ոչ շատ եւ ո՛չ ալ նուազ. կշռուած վերջապէս. չափաւորութիւն մը, ուրկէ կարելի է գուշակել ձեր պահեստի ուժը։

Կը խնդար նա այնքան զմայլելիօրէն, որպէս թէ նուագ մը ըլլար. կ'երգէր ալ՝ ա՛յնչափ մեղմ ձայնով մը, որ ո՛չ միայն տիրող լռութիւնը չէր խռովեր, այլ եւ՝ ընդհակառակը՝ զմայլելի ներդաշնակութեամբ մը անոր կը խառնուէր։ Երբեմն երեսս կը նայէր այնպիսի բարեկամի մը պէս, որուն անկեղծութիւնը երկար ատենէ ի վեր փորձուած է եւ որ ներելի կ'ընէ իրեն պչրող (coquette) ըլլալ։

Իր վրայ տեղեկութիւններ ունենալ, մարդ մտքէն նոյն իսկ չէր անցներ։ Այս պատահարը այնքան հաճոյալի կը թուէր ինձ մանաւանդ, իր խորհրդաւոր կողմերովը։ Բնաւ չէի գիտեր թէ՝ ո՞ւր տեղէն կուգար նէ եւ նոյնչափ ալ անգիտակ էի թէ՝ ո՞ւր կ'երթայինք. թոյլ կուտայի որ այդ աղջիկը առաջնորդէր զիս դէպի նըպատակակէտ մը, որ թերեւս ինքն ալ չէր գիտեր։ Գիտէք սակայն որ երբեմն կարի հեշտալի է ինքզինքը բաղդին քմահաճոյքներուն յանձնելը։

Սէն Ժօրժի ծովափէն եկած էինք. եւ հիմա Սէնի երկայնքին վրայ կը սուրայինք. երբ գեղեցկատեսիլ գետին եւ ճերմակ խարակներուն մէջ տեղը հասանք, ըսի իրեն.

— Ձեզի շատոնց ծանօթ էի, այնպէս չէ՞։

— Հա՛րկաւ. ամեն մարդ իմ հին ծանօթներէս մէկն է, ժամ մը հետս տեսնուելէ յետոյ. թէեւ ա՛յնքան գաղտնիքներ ունիմ որ չէք գիտեր. օրինակի համար այս պտոյտին նպատակը։

Մեկէն դադրեցաւ խօսելէ, եւ մտածկոտ կերպարանք մը առնելով մրմնջեց։

— Հիմա պիտի տեսնենք։

Եւ վերստին սկսաւ խօսիլ առաջուան պէս անհոգ եւ միամիտ։

Քիչ մը զովանալու համար, Օգլէրի մէջ դադար մը առնելէ յետոյ մեկնեցանք՝ զառիվերներէ ու զառիթափներէ ել եւ էջ մը ընելէ յետոյ, Թայկի գիւղակը շրջապատող վեհաշուք ծառերուն քովի արահետէն ելաւ. եւ ձախ կողմին ծառաստանին ճամբուն մէջ մտաւ. եւ՝

— Կը վախնա՞ք, հարցուց ինծի.

— Ո՛չ, ըսի. հետերնիդ մինչեւ անգամ դժոխք երթալու պատրաստ եմ։

— Գուցէ հոն երթանք ըսաւ՝ խորհրդաւոր կերպով մը։

Քիչ յետոյ տխրութիւն մը պատեց իր հանդարտ դէմքին վրայ, ու իր գնացքը սկսաւ ծանրանալ. ինծի այնպէս թուեցաւ թէ կը վարանէր եւ քիչ ալ մնաց որ՝ եղած տեղը կանգ պիտի առնէր։

Բայց այս վարանումը վայրկեան մը միայն տեւեց. եւ մեր ուղին շարունակեցինք. շատ չանցած վարանոտութիւնը կրկնեց եւ այդ պահուն երեսը նայեցայ որ շատ տժգոյն էր։

— Ձեռքերնիդ ուսիս վրան դրէք... լաւ... աւելի մօտ...։

Եւ հեշտաբոյր ժպիտ մը ուղղեց ինծի, այնպէս որ վրաս անդիմելի փափաք մը եկաւ զայն դէպի յիս քաշելու. ա՛յնքան անոր խարտեաշ մազերը, վարդագոյն այտերը եւ թարմաթոր դէմքը շրթունքներս կը գրգռէին։

Ճիշդ այս վայրկեանին էր որ՝ մատովը բացատան մը ցցուց ինծի որ հազիւ հարիւր քայլ հեռի էր մեզմէ։

— Անէծքի քառուղի՛ն է. ըսաւ։

Իր ձեռքերը քիչ մը կը դողդղար եւ քանի այն տեղը կը մօտենայինք, ձայնն ալ կը դողդղար։ Նկատեցի որ աւելի իր երկանիւին guidon ին վրայ կը հակէր. բայց երբ քառուղիին մէջ մտանք՝ սկսաւ բարձրաձայն խնդալ, եւ ճիգ մը ընելով քամակը շտկեց։

Նոյն պահուն որոտում մը լսուեցաւ, եւ գնդակ մը սուլեց ականջիս մօտէն, երկրորդ որոտում մ'ալ՝ եւ գլխարկս՝ գլխէս թռաւ, ու մեր ետեւէն ահռելի հայհոյանքի մը արձագանքը կը լսուէր։

(Մնացեալը յաջորդով)

ՄԱԿԵԴՈՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աթէնքէն Սեպտեմբեր 5 թուականաւ կը հեռագրեն թէ՝ Թուրքերը մեծամեծ ճիգեր կը թափեն Մակեդոնիոյ մէջ, և ապըստամբներու խումբերը լեռները կապաստանեն։

Կ. ՊՕԼԻՍ

Նախարարաց խորհուրդը զինուորական նոր գործողութիւններու հրահանգ տուաւ եւ Սուլթանէն արտօնութիւն խնդրեց Ադրիանուպոլսոյ բոլոր նահանգներուն մէջ պաշարման վիճակը հռչակելու համար։

Ռուսիոյ դեսպանը՝ Պ. Զինովիեֆ, վերըստին պահանջեց որպէսզի Ռօսքովսքիի սպանիչին դատավարութիւնը և վճիռը հրատարակուի Թուրքիոյ բոլոր լրագրաց մէջ. Ռուս դեսպանատունը կատարելապէս վստահ չէ թէ՝ Սուլթանը պիտի կարենայ Ռուսիոյ բոլոր պահանջումներուն գոհացում տալ։

Երեք ամբողջ զօրաբաժիններէ կը բաղկանայ Ադրիանուպոլսոյ զինուորական ուժը։ Զինուորական վարժարանի վերջին տարուան շրջանաւարտները ծառայութեան կանչուած և զօրախումբերու գլուխ դրուած են, մեծ քանակութեամբ ձիերու և արջառներու պահանջ կայ։ Նոյն իսկ Ադրիանուպոլսոյ մէջ տինամիթի փորձերու նոր շշուկներ կը տարածուին և օտար հիւպատոսները Վալիին դիմած են, պահանջելով որ զիրենք պաշտպանէ։

* * *

Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն Սեպտեմբեր 1 թուականաւ.

Երկաթուղիներուն դէմ կատարուած տինամիթի վերջին փորձերուն հետեւանօք, Սուլթանը իրատէ մը հրատարակած է, որով հրահանգ կուտայ ոստիկանութեան՝ որպէս զի իր գահակալութեան առթիւ պայթուցիկ նիւթերու — հրթիռ եւլն. — գործածութիւնը արգիլէ և ասոնց համար ըլլալիք ծախքերը, յատկապէս կազմուած Յանձնախումբի մը միջոցաւ վերջին երկաթուղւոյ դէպքին մէջ վիրաւորուած կամ մեռածներու ընտանիքներուն բաշխէ իբր նպաստ։

* * *

Թուրքիոյ Արտաքին գործոց նախարարութիւնը հաստատած է թէ՝ քանի մը օրէն Սէրէզի, Սթրումիցայի և Ռասլօզի — արեւելեան Մակեդոնիա — նահանգներուն մէջ յեղափոխութիւն մը երեւան պիտի գայ և այս առթիւ պէտք եղած զգուշութիւնները ձեռք առած է։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Սոֆիայէն 28 Օգոստոս թուականաւ կը հեռագրուի թէ՝ Ֆէրտինանտ իշխանը առաջիկայ երկուշաբթի Սոֆիա կըսպասուի։

Պուլկար կառավարութիւնը, մեծ տէրութեանց նոր զեկուցումին վրայ երկու զօրաբանակներ սահմանագլուխ ղրկած է՝ արգիլելու համար ապստամբներուն որ Մակեդոնական սահմանագլուխը չանցնին։

* * *

Հաւաստի պաշտօնական ձեռնհասութեանց, կարծիքները կը շարունակեն հաստատել թէ՝ ապստամբները Պուլկարօ — Մակեդոնացիներ են։

Կարեւոր խումբ մը, գնդապետ Եանքօֆի հրամանատարութեան ներքեւ, Մակեդոնիա անցած է՝ հակառակ ի գործ դրուած հսկողութեանց. և ուրիշ խումբ մը՝ Չէրնովիէֆի և Պօվաչօֆի հրամանատարութեան տակ՝ մէկիկ մէկիկ սահմանագլուխը անցնելու վրայ են։ Մակեդոնացի քիմիակա-

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻ

(10)

ՍԵՒ ԱԴԱՄԱՆԴԸ

Հեղինակ ԲԻԷՌ ՍԱԼ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ե.

ՆԱՄԱԿԸ

Եւ իր ժամացոյցը հանելով.

—Կէս օր է... Հավրի ճեպընթացը ժամը մէկին կը մեկնի. դուք դեռ ժամանակ ունիք. եւ կէս օրէ յետոյ ժամը հինգին Հավր պիտի ըլլաք։ Մեկնելէ առաջ դատարանէն անցէ՛ք, որ այս լուսանկարին ընդօրինակութիւնները ընեն Մարսիալ Տէրօշի նկարագրովը, որպէս զի անմիջապէս Ֆրանսայի եւ սահմանագլուխներու բոլոր կայանները (parquets) ղրկուին, որովհետեւ պէտք է ի նկատի ունենալ սա պարագան թէ՝ Մարսիալ Տէրօշ իր ուղեգիծը կրնայ փոխել։ Բայց սա գրեթէ ստոյգ է որ՝ դուք զինքը Հավր պիտի գտնէք... այն ատեն անմիջապէս Փարիզ պիտի բերէք զինքը. ահա՛ հրամանագիրը։

Փութով պէտք եղած թղթերը կարգադրելէ յետոյ, ըսաւ.

—Դուք արդէն ամէն ինչ լսեցիք, հոս տեղի ունեցածներու մասին... Այս վէ՞րքը... Այս ադամա՞նդը...։

—Այո՛, Պարոն, պատասխանեց գործակալներէն մին. քաջ տեղեակ ենք։

—Թերեւս՝ ըսաւ միւսը, Հավրի ոստիկանութիւնը արդէն ձեռք անցուցած է մեր մարդը։

—Ո՛չ. նա իր զգուշութիւնները ի գործ պիտի դնէ, եթէ մանաւանդ իմ կասկածներս անվրէպ ըլլան։ Յետոյ Պ. Լարտինուաի դառնալով. շնորհակալ եմ ձեր փութաջանութեանը համար որ ի գործ դրիք այս նամակը մեզի բերելով։

—Ապահով էի, ըսաւ վաճառականը, փքտանալով, թէ օր մը այս բոլոր իրողութեանց վրայ նոր լոյս մը պիտի սփռէ այս նամակը... Թոյլ տուէք ուրեմն ինծի՝ ձեզմէ բաժնուիլ. որովհետեւ կարեւոր հրահանգներ ունիմ տալու գրասենեկիս պաշտօնեաներուն։

—Ուրիշ տեղեկութիւն մ'ալ. Պ. Լարտինուա. դուք Սէնթ-Ատրէսի մէջ ամարանոց մը ունիք. այնպէս չէ՞։

—Այո՛, Պարոն, Շարմիլեարը... կը կարծէ՞ք որ համարձակէի...։

—Ո՞ւր կը գտնուի այս ամարանոցը (Chalet)։

—Ծովեզերքէն քիչ մը վեր. արդէն քաղաքին բոլոր մարդոցը ծանօթ է այն։

Հարցաքննիչ դատաւորը ըսաւ գործակալներուն.

—Հավրէն Սէնթ-Ատրէս պիտի երթաք եւ դիւրութեամբ պիտի գտնէք Շարմէլէթ ամարանոցը, որոյ շրջակայքը պիտի ըլլայ թերեւս մեր մարդը։

Ապահովութեան գործակալները մեկնեցան իրենց գլխաւորին հետ, որ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ տուաւ իրենց, ու յետոյ հարցաքննիչ դատաւորին հետ վերստին սրահը մըտաւ՝ հարցաքննութիւնը շարունակելու համար։

Մինչդեռ հարցաքննիչ դատաւորը տան ծառաներուն քննութիւնը կ'սկսէր, Պ. Լարտինուա հրաժեշտ տուաւ Տիկին Բարթըրէէն եւ Իզապէլէն, իր սփոփարար մխիթարութիւնները շռայլելով որոնք անոնց վիշտերը կը բազմապատկէին։ յետոյ Տիտէ ընկերացաւ անոր մինչեւ վանդակապատին դուռը, ուր վաճառականը արեան բիծերը նկատելով ըսաւ.

—Երբ մէկը կը մտածէ թէ՝ մարդու երակներուն մէջ մնաւ գտած քիչ կամ շատ ճոխակաւոր երեւնալու փափաքը բաւակա՛ն է հարստութիւն մը տեղափոխելո՛ւ։

Տիտէ ուսերը թօթուեց, եւ ճամբու դնելէ վերջ Պ. Լարտինուան, որ նոր յայտնութիւններ ըրած էր, որանց վերադառնալով, ամենամեծ ուշադրութեամբ հետեւեցաւ դատաւորին հարցափորձերուն։ Այս բոլոր հարցաքննութիւնները ուրիշ արդիւնք չունեցան, բայց միայն բան մը. այն է թէ՝ ոչ ոք վկայ կը հանդիսանար այն վերջին վայրկեաններուն, յորում երկու եղբայրները միասին կը գտնուէին։ Պ. տը Պօլիէօ յետոյ վերսկսաւ ամենամանրամասն հարցափորձերու այն ամեն բաներուն վրայ, որոնք այս ամուսնութիւնը կը նախորդէին. այսինքն՝ տեղեկութիւններ տուաւ Տիկին Բարթըրէի եւ Իզապէլի ինչպէս նաեւ երկու եղբայրներուն վարած կեանքին վրայ։ Իզապէլ՝ որ այլեւս չէր լար, եղած բոլոր հարցմանց զարմանալի հանդարտութեամբ մը կը պատասխանէր, առանց երբեք ակնարկ մը նոյնիսկ նետելու նամակին վրայ, զոր Պ. տը Պօլիէօ սեղանին վրայ թողած էր։

—Պարո՛ն, յարեց յանկարծ Իզապէլ. այլ եւս սպասելու քաջութիւնը չունիմ... սա նամակը... կը պաղատիմ.

Ատենակալը ինքնիրեն մտածեց որ, եթէ այս դժբաղդ աղջկան նամակին պարունակութիւնը հաղորդուելը անպատեհ իսկ է, Պ. Լարտինուա արգիլել չկրնար ըլլալ այդ բանին. հետեւաբար նամակը Իզապէլին երկարեց, որ մինչեւ ծայրը կարդաց անխռով եւ նոյն իսկ կաթիլ մը արտասուք չը հոսեցաւ անոր աչքերէն։

Երբ Իզապէլ ընթերցումը լրացուց, ընդոստ ոտքի ելաւ եւ ձեռքերը դէպի Ֆէրնանի դիակը տարածելով խօսիլ կուզէր, սակայն իր խօսքերը կոկորդին մէջ խեղդուեցան եւ իր հորաքրոջը օգնութեան հասնիլ ուզելէն առաջ, տախտակամածին վրայ ինկաւ անկենդան։

—Տարէ՛ք զինքը, Տիկի՛ն, ըսաւ Պ. տը Պօլիէօ, եւ մի՛ թողուք այլ եւս որ այստեղ գայ, մինչեւ որ իր ամուսնոյն դիակը հոսկէ վերցուի։

Յ. ՓԷՄՊԷՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
ԳԱՀԻՐԷ (ԵԳԻՊՏՈՍ)

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԾԽԱԽՈՏՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐՈՒ
Յատկապէս պատրաստուած ձեռագէն սիկարէթներ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ԳԼԽԱՒՈՐ ՄԹԵՐԱՆՔ
Հեռագրական Հասցէ՝ — ՓԷՄՊԷՃԵԱՆ, Թելեֆոն՝ Թիւ 689,

ՀԻՆ ՔԱՊՐԻԵԼԻ ԴԻՄԱՑ
Նամակատուփ՝ Թիւ 129

նութեան ուսանողները տեսամիթի ռումբեր պատրաստելով կ'զբաղին։

Պուլկարիա գաղթած Մակեդոնացիները բազկացած պատգամաւորութիւն մը Ս. Բեթերսպուրկ մեկնած է Ցարէն խնդրելու համար որ միջամտէ Մակեդոնական խնդրոյն։ Վառնայի Արքեպիսկոպոսը այս պատգամաւորութեան գլուխը կը գտնուի։

* * *

Լոնտրայէն Սեպտ. մէկ թուականաւ կը հեռագրեն թէ՝ Պօրիս Սարաֆօֆ, Մակեդոն ապստամբներու հաչակաւոր պետը, Սալոնիկ գնացած է, այս քաղաքին շրջանակները տեղի ունեցած յեղափոխական շարժումները վարելու համար. կ'աւելցնեն թէ՝ երէկ ապացուցուած է որ մէկ քանի Թուրք սպաներ տասն և հինգ սնտուկ հրացան ծախած են Պուլկարներուն, որոնք փութացած են քաղաքէն դուրս հանել զանոնք։

Մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի այն լուրին թէ՝ 4 սպաներու հրամանին տակ, և լաւ զինուած 200 հոգիէ բաղկացեալ խումբ մը, Սերպիոյ սահմանագլուխները անցած է Մակեդոնիա մտնելու համար։

Այս թղթակցութենէն կը հասկցուի թէ՝ Սերպիա անտարբեր մնալ չ'ուզեր և իրաց արդի կացութիւնը այնպէս կ'ապացուցանէ թէ՝ Սերպիոյ Մակեդոնացի տարրը Պուլկարիոյ հետ միացած պիտի շարունակէ ապստամբութիւնները։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պէյրութ 5 Սեպտ. — Ամերիկեան մարտանաւերը հոս հասան։

Կ. Պօլիս 6 Սեպտ. — Օտար պահականաւերէն մեկնող ծովային զինուորները, ներքնաշխարհներու շատ մը դեսպանատուները պիտի պահպանեն։ Անցեալ օրուան Ուաշինկթընէն առնուած հեռագրին իմաստը այս է և կը կարծուի թէ՝ այս նախազգուշութեանց պատճառը, Հիւպատոսներու դէմ ծրագրուած ոճրագործութեան փորձերու համար եղած յայտարարութիւններն են։

Թեպէտև Թուրք շրջաններու մէջ կարծիքները հաստատապէս դէպի պատերազմը հակած է, սակայն Թուրք զինուորականներուն մէջ այդ բանը դեռ նոր կը չեշտուի։

Տեղական մամուլը Մակեդոնացի ապստամբներու շարժումները շատ չափազանցուած կը ներկայացնէ, Միւսիւլմանները վերադրգռելու համար։

ՊԷՐՈՒԹԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

Պէրլինէն առնուած վերջին լուրերը նաւալ նպաստաւոր են Միացեալ – Նահանգաց, Պէրութի հիւպատոսին սպանման նըկատմամբ։

Անոնք զարմանք կը յայտնեն ըսելով թէ՝ այնչափ խստութեամբ կարելի՞ է վարուիլ այնչափ անկարեւոր խնդրոյ մը մէջ։ Մարդ կարող էր հանդարտութիւնը վերահաստատել՝ մէկ քանի ճշգրտութեանց վրայ յենլով, նոյն իսկ այս խնդրոյն սկզբնաւորութեանը մէջ, որով մնտի կասկածները, չափազանցուած տարակուսանքները, կամ հիւպատոսի մը նախանձայուզութիւնը ու անոր պարագաները (entourage) աշխարհը չէին վրդովեր և ոչ ալ տեղի կուտային կարեւոր քաղաքական և նաւային ցոյցի մը։ Ամօթալի է՝ ո՛չ միայն անոր համար որ տէրութիւնները չի միջամտեցին վերջ մը դնելու համար այն աղէտալի կացութեան որ Պալքաններուն մէջ կը տիրէ, այլ աւելի անոր համար որ՝ երբ տէրութիւն մը վիրաւորուած կը կարծէ ինքզինքը, անմիջապէս իր տարճանակը անպաշտպան(*) Թուրքիոյ կուրծքին կ'ուղղէ։

Միացեալ Նահանգներն ալ Ռուսիոյ օրինակին կը հետեւին, սակայն անդին երկու Ռուս հիւպատոսներ իրապէս սպաննուեցան, մինչդեռ Միացեալ Նահանգաց հիւպատոսը ողջամբողջ և վտանգէ զերծ է Պէրութի մէջ։

Ծ. Խմբ. — Ընթերցողք արդէն Գերմանօ-Թուրքական յարաբերութեանց վրայ կատարեալ ծանօթութիւն ունին հետեւաբար զարմանալի չպիտի թուի իրենց Գերմանիոյ բռնած այս ուղղութիւնը, Միացեալ Նահանգաց Պէրութի Հիւպատոսին սպանման խնդրոյն նկատմամբ։

ԱՒՍՏՐՕ – ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Վիէննայէն Սեպտ. 1 թուականաւ կը հեռագրուի.

Թերթերուն մեծ մասը նկատողութեան կառնեն Վիէննայի ժողովրդեան կողմէ Եդուարդ թագաւորին եղած սիրալիր ընդունելութիւնները։

Տէյլ Վօյխսպլաթ, ընդհակառակը կը նկատէ թէ՝ Թրանսվալի պատերազմին յիշատակը ամբողջ դէպի իրեն կը ձգէր, որ ոգեւորուած էր աւելի հետաքրքրութեան զգացումէ մը, քան թէ խանդավառ ցըծութենէ։

Մօրկըն Ջայրունկ կ'ըսէ թէ՝ Եդուարդ թագաւորին Վիէննա այցելութիւնը քաղաքավարական այցելութիւն մը ըլլալէ անդին չ'անցնիր, այլ սակայն ներկայ պարագաներուն բերմամբ քաղաքական պատճառներու կը վերագրեն զայն։

Նիւ Ֆրէյէ Փրէսսէ երկու փեհապետաց բանակցութիւնները մեկնաբանելով կ'ըսէ թէ՝ իրենց յայտնութիւնները աւելի Աւստրիոյ, Անգլիոյ և Եւրոպայի խաղաղութեան կը վերաբերին Պալքանեան ներկայ շփոթութեանց առթիւ։ Անտարակուսելի է, կ'ըսէ նա, հաստատել թէ՝ Աւստրիոյ և Անգլիոյ շահերուն մէջ հակընդդիմութիւն մը գոյութիւն չունի։

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսերէն եւ Իտալերէն լեզուաց ինչ նաեւ Ձեռագործի մանաւոր դասեր աւանդելու համար վկայեալ Ուսուցչուհի մը պատրաստ կայ. կը դասախօսէ Դաշնակի դասեր ալ՝ սկսնակներու համար։

Դիմել Արշալոյսի Տնօրինութեան։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Պէյրութ 5 Սեպտեմբեր. — Դաւադրութեան ամբաստանութեամբ ձերբակալուած սպաները այսօր արձակուեցան բայց իրենց վրայ հսկողութիւն ի գործ կը դրուի։

Պէրութ 8 Սեպտեմբեր. — Կիրակի երեկոյ Քրիստոնէից եւ Տաճիկներու միջեւ կռիւներ տեղի ունեցան։

Տասը սպաննուած եւ նոյնչափ ալ վիրաւորեալներ կան։

Թուրք իշխանութիւնները ժողովրդեան զգօնութը Ամերիկեան պատերազմանաւերուն ներկայութեանը կը վերագրէ։

Ուաշինկթըն 8 Սեպտեմբեր. — Պէրութի մէջ ծանրակշիռ խառնակութիւն մը տեղի ունեցած է Քրիստոնէից եւ Մահմետականներու մէջ. Թուրքի մը Ամերիկեան Գօլէժի պաշտօնեաներէն միոյն վրայ կրակ ընելով վիրաւորուած ըլլալուն համար։

Վիէննա 8 Սեպտեմբեր. — Ամսոյս 18ին Նիկոլ Կայսրը հոս կ'սպասուի։

Լոնտրա 8 Սեպտեմբեր. — Կը կարծուի թէ՝ Աւստրիոյ Կայսրը Եդուարդ թագաւորին այցելութիւն մը պիտի տայ Նոյեմբեր ամսոյ երկրորդ կիսուն մէջ։

Լոնտրա 8 Սեպտեմբեր. — Թայմզ Բէլիկնէն կիմանայ թէ՝ Պ. Լեսսար Չինաստանի նոր մը տուած է, որով յանձն կառնէ մինչեւ Հոկտեմբեր ամսոյ 8ը պարպել Նիու-Շվանկի եւ Մուկտենի նահանգները։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այսօր Մուսքիէի մէջ շէնքի մը հիմերը փորած ատեննին, պատ մը փլելով 10ի չափ գործաւորներ փլատակներուն տակ մնացած են, որոնցմէ երեքը մեռած իսկ մնացածները ծանրապէս վիրաւորուած են։

ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐ ԲԵԹՐԻ ԵՒ ԸՆԿ.
(Commissionnaire Expéditeur)

Պատիւ ունիմք ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ՝ Եգիպտոսի եւ Կ. Պոլսոյ միջեւ ամեն տեսակ ապրանաց յանձնարարութիւններ կ'ընդունինք զոհացուցիչ պայմաններով, սկզբունք ունենալով

ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՃՇԴԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Կը յուսամք թէ՝ առեւտրով զբաղողները, որոնք մինչեւ պէտք կ'ունենան զանազան տեսակ ապրանքներու, զորս չեն կրնար ձեռք բերել Եգիպտոսի մէջ, պիտի յարգեն մեզ իրենց վստահութեամբ։

Դիմել առ Արմենակ Համամճեան, Շարա Մուհամմէտ Ալի. Թիւ 3 – 4.

ՀՐԷԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԻՐԱԿԻ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 6 1903

1334	4656	9479	11566	10157	178
198	607	2463	2797	2974	3043
3582	4146	4234	4354	4556	6223
7539	7555	7938	7962	8383	8423
8599	8627	9637	9933	10006	10250
10886	11395	11510			

Ջ.

Պ. ԼԱՐՏԻՆՈՒԱՅԻ ՀՆՀՆՈՒՔՆԵՐԸ

Պ. Լարտինուա Տիկին Բարթըէի տունէն մեկնելով, ուղղակի իր գրասենեակը գնաց, եւ՝ բոլոր գործերը մեկդի թողլով, իսկոյն իր առաջին պաշտօնէին, Կալիպ Ռիւֆֆէգի, հետ առանձնացաւ։

Կալիպ Ռիւֆֆէգ՝ իր տիրոջ կատարեալ վստահութեանը արժանացած 35 տարեկանի մօտ, միջահասակ, զօրեղ՝ բայց ծանրաշարժ մէկն էր. իր թանձր մարմնոյն վրայ խոշոր գլուխ մը կը կրէր, որ հոդիւ ծածկուած էր կատանագոյն գորշ ու աղտոտ մազերով. մօրուքը այնչափ տգեղ տեսք մը ունէր, որ ստիպուած էր ածիլելու. մոխրագոյն, սուր եւ փառվառուն էին անոր փոքրիկ աչքերը։ Լարտինուա կը սիրէր զայն իր սրտկական հնազանդութեան եւ գործի մէջ ցոյց տուած չափազանց չահամոլութեան համար։

—Ռիւֆֆէ՛գ, ուշադրութիւն ըրէ՛ք որպէս զի անխորհրդապահ մէկը մեր խօսքերը չ'լսէ։

—Վստահ եղէ՛ք. հոս ամէն ոք իր աշխատանքին նուիրած է ինքզինք. բայց ի՞նչ կանգնի կը գտնայ... այս առաւօտ առանց ինծի բան մը ըսելու մեկնեցաք. եւ ա՛յնչափ կարմրած էք, որ կարծես կաթուածահար պիտի ըլլաք։

Կաթուած բառը՝ շատ մեծ դեր կը խաղար Լարտինուաի եւ իր պաշտօնէին յարաբերութեանց մէջ։

Լարտինուա իր կեանքը այնչափ լաւ պայմաններու մէջ անցուցած էր, որ օր մը կաթուածէ մեռնելու ենթակայ էր. թէեւ ինք վերին աստիճանի համոզուած էր թէ՝ կաթուածահարի ոտոյգ նշաններ չունի, բայց ընդհանրապէս իր խոշոր մարմինը ունեցողներուն սահմանուած է այն. եւ որովհետեւ Սէն-Մարթէնի թաղին մէջ այլ եւս ոչ ոքի համար գաղտնիք մըն էր թէ Ռիւֆֆէգ կը յուսար իր տիրոջը — յաջորդել, յաճախորդաց իբր այն կը ներկայացնէր ինքզինքը, ու ընդհանուր գործերու վարչութիւնը՝ ինչպէս նաեւ թղթակցութիւնը ինք ստանձնած էր, պատրուակելով թէ ամենափոքրիկ աշխատութիւն մը՝ արիւնախառնում յառաջ կրնար բերել Պ. Լարտինուաի կազմին մէջ. անոր համար «կաթուածէ զգուշացէք»ը եղած էր այն միակ նախադասութիւնը, որով Ռիւֆֆէգ կը յաջողէր իր տիրոջ հեղինակութիւնը տկարացնել։ Լարտինուա յաճախ իրեն հարցընողներուն կ'ըսէր.

—Այս տղան ինծի չափազանց անձնուէր է։

Այդ օրը՝ նա միեւնոյն բանը ուղղակի Կալիպ Ռիւֆֆէգին ալ ըսաւ։

—Կալի՛պ, գիտեմ թէ դուք ինծի ո՛րչափ անձնուէր էք։ Դուք երբ իմ քովս մտաք, պզտիկ պաշտօնեայ մ'էիք. բայց այսօր դուք իմ առաջին գրագիրս էք. եւ նոյն իսկ իմ երկրորդս եւ ձեր ապագա՜ն...

Այս «ապագայ» բառն էր որ վաճառականը կը զուգակշռէր իր պաշտօնէին «կաթուած»ը։ Ռիւֆֆէգ արդարեւ վաճառատան վերակացուի մը դիրքին մէջ չէր, նա շահակից մը չէր. եւ փոխանակ վաճառատան շահէն մաս մը յատկացնելու իրեն, Լարտինուա ճարպիկութիւնը ունեցած էր անոր լաւ ամսական մը միայն յատկացնել, որուն վրայ ամէն տարի գոհացուցիչ յաւելում մը կ'ընէր. այսպէսով Ռիւֆֆէգ ստիպուած էր՝ նոյն իսկ իր շահուն համար՝ վաճառատունէն չ'հրաժարիլ. բայց ո՛վ է իրաւասութիւն չ'ունէր հոն եւ այն բոլոր ջանքերը որ մինչեւ այն ատենը ի գործ կը դնէր «շահակից» ըլլալու համար, ձախողուածի մը յանգեցաւ. Լարտինուա կ'ըսէր անոր.

—Ապագայի՛ն վստահեցէք.

Ռիւֆֆէք, ինչպէս ամէն օր, այս «ապագայ» բառը լսելով ուսերը թօթուեց. բայց Լարտինուա չ'տեսնելու զարնելով դարձեալ շարունակեց։

—Ձեր ապագան շատ փայլուն պիտի ըլլայ, միայն թէ այս ապագան վտանգի տակ է այժմ։

Ետքը, դադարէ մը վերջ.

—Դուք արդէն գիտէք թէ ես զաւակ մը ունիմ...

—Խորթ զաւակ մը. Պարո՛ն,

—Վերջապէս իմ կնոջս զաւակը. այս է պատճառը որ կինս ու աղջիկս իրենց գլխուն մէջ դրած են թէ՝ Պ. Տանիէլ տը Շանթօվէր յաջորդը պիտի ըլլայ Պ. Կիյոմ Լարտինուաի։

—Բայց ինչպէս կրնաք ձեր խորթ զաւակը Ամերիկա թողուլ...

—Ո՛հ, ո՛չ, աղաղակեց վաճառականը, սեղանին վրայ սոսկալի հարուած մը իջեցնելով. ահա ճշմարիտ վտանգը։ Տղաս Ամերիկայէն մեկնա՛ծ է։

—Եւ ատոր համա՞ր է որ դուք այնչափ յուզուած էք. հարցուց Ռիւֆֆէգ, ինքն ալ մտատանջութեան մէջ թաղուելով։

—Ա՛հ. երանի՛ թէ միայն այս ըլլար, բայց երէկ զարհուրելի տեղարաններու ներկայ գտնուեցայ. սա ծանօթ երիտասարդը Ֆէրնան Տէրօշ սպաննուած էր... իր եղբօրմէ՛ն... հրէշութիւննե՛ր։ Մարսիալի ոճրագործ մը ըլլալուն վրայ ո՛ եւ է տարակոյս չ'կայ եւ ձերբակալման հրամանները տրուած են արդէն։ Սպանեալոյն վերքին մէջ գտնուեցաւ այն ադամանդը զոր Մարսիալ իր աջ ձեռքի մատանիին վրայ կը կրէր... ժամանակ չունիմ աւելի մանրամասն բացատրութիւններ տալու ձեզ. այս երեկոյ արդէն լրագիրներուն մէջ ամէն բան պիտի կարդաք։

Թարգ. ՎՐՈՅՐ

(Շարունակելի)

ԼԱ ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԷՆ ՀԶՕՐԸ ԵՒ ԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1843 ԻՆ

ՆԱԽԱԳԱՀ Ռ. Ա. ՄԱՔ ԳԷՕՐՏԻ

ԵՐՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	1,981,000,000 Ֆրանք .
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ	6,946,000,000 Ֆրանք .
100 0/0 ԲԱՇԽՈՒԱԾ ՇԱՀԱԲԱԺԻՆՆԵՐ	541,000,000 Ֆրանք .

Կարելի չէ բաղդատութեան դնել ուրիշ ոեւէ ընկերութեան պայմանները ԼԱ ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖԻ ընծայած ծոյակապ առաւելութիւններուն հետ ։ Բացի կեանքի բազմատեսակ ու նոյն իսկ տոկոսաւոր ապահովագրական ձեւերէն, այր եւ կնոջ միանգամայն, ինչպէս նաեւ տղոց ու ցմահ եկամուտի վերաբերեալ անմրցելիօրէն նպաստաւոր բոլիսներ կը տրուին ։ Իրեւ զուտ փոխադարձ ու համազգային ընկերութիւն, ԼԱ ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖԻ պայմանները աւուցիւ զերիվեր են . վերոգրեալ թուանշանները յարգեն շատ պերճախօս են ։ Պէտք չէ ապահովագրուիլ առանց քննելու ԼԱ ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖԻ շահաւէտ ու մանաւանդ անխակաձօրէն հաստատ պայմանները ։

Ընդհանուր Գործակալ Եգիպտոսի, Կիպրոսի եւ Պաղեստինի	ՆԻՔՕԼԱ ՔԻՐՔԻՍ
Փոխ-Ընդհանուր Գործակալ Եգիպտոսի	ՕՀԱՆՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

16 Շարա Կալալ, (Թէվֆիքիէ) Մեյֆոնեան փայրիֆայի կարզը՝ Աւստրիական Հիւպատոսարանի դէմ, Գահիրէ (Եգիպտոս)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ՝ ԴՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ ՊԱՆՔԱՆ Է ։

Շրջականներու համար ջպաստաւոր եւ ձեռնհաս գործակալներ կը փնտռուին . Դիմել՝ փոխ-Ընդհանուր Գործակալութեան ։

☞ ՍԻՆԿԸՐ ☜

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՒ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Ժ. ՆԱՑԼԻՆԿԸՐ

Պահաքի փողոց . Խազնէտարի սիփականութիւն, Պրիսթօլ Օթէլի ճիշդ դիմաց Գափէ Տը Լա Պուրսի կից

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀՆԵՐՈՒ ԲՈԼՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ 6500 ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՈՒՆԻ

Աշխարհի ամենէն լաւագոյն կարի մեքենաները ՍԻՆԿԸՐՆԵրն են եւ սասնցմէ մինչեւ ցարդ 17,000,000 ծախուած է ։

400 է աւելի վկայականներով եւ մեդալներով վարձատրուած, Երաշխաւորեալ մեքենաներ.

ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ

Փարիզի 1900 ի Տիեզերական արուեստահանդէսին մէջ ստացած է ։

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ԲՐՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԱՐՔՈՒՆԻՔԻՆ	ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ԱՆԳՂԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆ ԱՐՔՈՒՆԵԱՑ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ Ն. Բ. ՃԵՏԻՎԱՃԵՆ ՏԱՆ

Կեղծիքէն զգուշանալ, ուշադրութիւն դարձնել իւքանչիւր մեքենայի վրայ ՍԻՆԿԸՐԻ յաւէլանշին ։

— —

ԳԻՆ ՉԱՓԱՒՈՐ

Զրի զասեր և նորոգութիւններ, ՍԻՆԿԸՐ մեքենային համար, յաճախորդաց տուներուն մէջ ։

— —

Վճարմանց դիւրութիւն

— —

Փոխանակութիւն հիներու եւ նորոգութիւն ամէն կարգի Մեքենայից

ԱԱԽԸՆ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

Հիմնուած 1825 ին

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	11,250,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ	20,370,000 »
ԳԱՆՁՈՒԱԾ ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՆ 1901 ԻՆ	15,940,000 »

ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ։ Էխս-լա-Շափէլ (Գերմ.)

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹ. ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ։ Ֆր. Քուէլլէ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹ. ԳԱՀԻՐԷԻ, ՕՀԱՆՆԵԱՆ եւ ԸՆԿ.

16, Շարա Կալալ (Թէվֆիքիյէի) Գահիրէ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀԱՄԱՐ	Տարեկան դհկ.	ղղչ 60
» »	Վեցամսեայ »	30
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐ	Տարեկան փր.	20
» »	Վեցամսեայ »	10

ԿԱՆԽԻԿ

Թղթ ատարի ծախքը մեր վրայ

— —

ՀԱՍՑԷՆԵՐ

1. ՏՊԱՐԱՆ Ե. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ. — Մանսուր բաշա, Նորակառոյց Գաֆէ տը լա Պուրսի բասաժին մէջ, Թիւ 2 ։

3. — ԵՂԲԱՐՔ ՋԱՄՈՒՐԵԱՆ. — Վաճառատուն ամէն տեսակ գուլպաներու, պատրաստ գօգալը չափիկներու, մետաքս եւ բարեպա թաշկինակներու, Եւրոպական եւ ազգական կօշիկներու, քօնսամիկեյի ճօխ զանազանութիւններու ։ Շարա Գլօտ-Պէյ Թիւ 26 ։ 490

4. — ՊՕՂՈՍ ՔԷՆՏԻԿԵԱՆ. — Մասլաճառ. Պէն էլ Սուրէն, Ֆրէրներու գոլէժին ճիշդ դիմաց ։ 301

5. — ԶԷՅԹՈՒՆՑԻ. — Զէյթունի անցեալէն եւ ներկայէն. Ա. հատորը գրեթէ սպառելու վրայ է եւ Բ. հատորն ալ հրապարակ ելած է ։ Գինն է երեք ֆրանք փոխանակ 2 ու կէսի, ինչպէս որ գրքին վրայ ծանուցուած է ։
Կը վաճառուի Արշալոյսի խմբագրատունը, Տեարց Կարապետ Սուքեասեանի և Կարապետ Երզնկացեանի քով ։

6. ԱՐԱՄ ՍՄԲԱՏ. — Ներկայացուցիչ ամէն տեսակ Եւրոպական լրագիրներու ։ Ընտիր սիկարէթներ ։ Նամակագրօշմներու ամենաճոխ հաւաքածոներ ։ Էօզպէքիյէ Բուք Օֆիսին դիմաց, Սափրիչ Նիքօլա տը Լուքայի անկիւնը ։ 392 — 417 ։

8. Կ. Գ. ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ. — Ելեքտրաֆրաբոյժ և Մարձագէտ ։ Ապտին, Շարա-էլ-Պուլթան, Թիւ 39 ։ 392 — 417 ։

9. ԽԱՉԻԿ Ս. ԷՏԻՐՆԷԼԵԱՆ. — Ամէն տեսակ մետաղեայ կարասիք կը նորոգէ, կը մաքրէ, կ'ոսկեզօծէ և կ'արծաթազօծէ խիստ տոկուն և անհաւատալի աժան գնով ։
Խան-Խալիլ Մա'ասիս փողոց ։ 490

11. — Ս. ՈՒՋՈՒՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆ. — Ամէն տեսակ ժամացոյցներու վաճառումէն եւ յարդարումէն զատ, նոր բերել տուած է Մէմանթօ (յուշարար) ժամացոյցներէն ։ Էօզպէքիէ, Վակհ էլ պիրքէ, Տիրլիքս գեղարտնին դիմաց ։ 410

12. — Ա. ՇԻՏԱՆԵԱՆ. — «Թիապարոը» Վասնա Իրաւունքի տպարանէն հրատարակուած է երկրորդ եւ երրորդ մասերը ։ Կը գտնուի Տէր Կ. Երզնկացեանի քով, ի Շարա Աբտ էլ Ազիզ ։ 540

13. ՎԱՀԱՆ ՄՈՄՃԵԱՆ. — Կը պատրաստէ ոսկիէ և արծաթէ զարդանկար-մենէլի և գրուագեալ գաւազաններ ։ Ապտինի գարագօլին դիմաց, Սփինքս գեղարանին կից . և ի Խան Խալիլ Շարա Մադասիս Թիւ 5 392 — 492

14. ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻԱ ՓԱՓԱԶԵԱՆ. — Եգիպտական համալսարանէն վկայեալ մանկաբարձ ։ Ապտին Շարա-էլ-Պուլթան, Թիւ 29 ։

16. ԱԶԴԱՊԵՏԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ. — Աթըլիյէ սեղմիրանի և գօտիներու չափի վրայ. Շարա Ապտ իւլ Ազիզ Շէրիֆ բաշայի պարտէզին դիմաց, Թիւ 20 ։ 420

17. — ԿԱՐԱՊԵՏ ՔԱՍԱՐՃԵԱՆ. — Նպարավաճառ. ընդ միշտ թարմ ապրանքներ վաճառելու որոշում տուած է ։ Պապ էլ Խալք ։ 420

18. ԱՐՇԱԼՈՅՍԻ ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆԸ. — Ծախու գիրքեր ։ Հաւաքածոյ չորս տարուան Արշալոյսներու, գին 240 ղրշ. ողջ ։ Ցուերգ-ք Հայրենեաց (թղթակազմ) 10 ղրշ ։ Ազգային սահմանադրութիւն, 12 ։ Սասուն և Զէյթուն, 10 ։ Գող Մժօ, 8 ։ Զուարճալի անեկտոտներ, 5 ։ Հիւծախտի դարմանման ամենայաջող միջոցը, 3 ։ Ճամբորդութիւն ի Զուիցերիա, 3 ։ Եգիպտոսի գունաւոր քարտէսը, ընտիր գիներով ։ Մանսուր բաշա Գաֆէ տը լա Պուրսի բասաժին մէջ, Թիւ 2 ։

19.

20. ԱՒԵՏԻՍ ԴԱՐԱԿՃԵԱՆ. — Դերձակ. Մանսուր բաշա խալիճ, Թրամվէյի գըծին վրայ ։ 420

21. — ԽՄԲԱՆԿԱՐ Հայ նշանաւոր դէմքերու ։ Վազգէն եղբարմնէն արտատպեալ ընտիր թուղթի վրայ և երկու գոյնով ։ Կը պարունակէ, Վեհ. Խ. Հայրիկ, Բամաս Բաթիկա, Նար-Պէյ, Րաֆֆի, Նալբանդեանց, Դուրեան, Պէշիկթաշլեան, Ալիշան և Վազգէն ։ Գին 50 սանդիմ. Դիմել առ Գալուստ Գաղանճեան, Ապտին Նպարավաճառ ։